

В И С Н О В О КДо протоколу № 172
від 07 квітня 2025 року

до проекту Закону України
«Про внесення змін до Закону України
«Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань
дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених»
(реєстр. № 10218 від 06.11.2023) (друге читання)

Відповідно до Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» (глава 20, статті 116, 117, 118) Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій на засіданні 07 квітня 2025 року (протокол № 172) розглянув пропозиції, поправки, що надійшли від суб'єктів права законодавчої ініціативи до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених» (реєстр. № 10218 від 06.11.2023), поданий Кабінетом Міністрів України, який прийнято Верховною Радою України за основу 06.06.2024 (Постанова Верховної Ради України № 3800-IX від 06.06.2024).

Метою законопроекту є удосконалення норм Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (далі – Закон), що стосуються створення умов та правил забезпечення діяльності різних суб'єктів дослідницької інфраструктури та сприяння їх об'єднанню задля оптимального використання основних фондів (у тому числі об'єктів дослідницької інфраструктури) оборотних засобів та фінансових активів для проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, надання науково-технічних послуг, проведення наукової і науково-технічної експертизи, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Також передбачається утворення та функціонування Реєстру дослідницької інфраструктури.

Окрім того, законопроект спрямовано на удосконалення норм Закону, які стосуються наукової діяльності молодих вчених, шляхом виокремлення поняття «постдокторант», уточнення повноважень Ради молодих вчених та розширення можливостей надання грантової підтримки Національним фондом досліджень України за напрямом підтримки програм навчання в аспірантурі (ад'юнктурі), докторантурі, інтернатурі, резидентурі.

Комітет на своєму засіданні опрацював порівняльну таблицю з пропозиціями та поправками до законопроекту. Народні депутати України – члени Комітету запропонували додаткові поправки до законопроекту, які усувають дискусійні положення законопроекту, неузгодженості та встановлюють юридичну визначеність його окремих положень.

Зокрема, у підготовленій до другого читання редакції законопроекту передбачено:

1) доповнити статтю 1 Закону визначеннями «відкритий доступ», «відкрита наука», «науковий керівник наукового (науково-технічного) проекту», «наукові дослідження», «Національна електронна науково-інформаційна система», «оптимізовані дослідницькі дані (FAIR-дані)», «постдокторант», «принципи FAIR»; уточнити поняття «дослідницька інфраструктура», «науковий результат», «основна діяльність наукових установ»; виключити поняття «державна дослідницька інфраструктура»;

2) у статті 5 розширити права вченого, зокрема щодо безоплатного доступу до Реєстру дослідницьких інфраструктур та доступу до об'єктів дослідницької інфраструктури у порядку, визначеному законодавством і регламентами доступу до відповідних об'єктів, а також ввести відповідальність вченого за повноту і достовірність опублікованих результатів наукових досліджень;

3) доповнити статтю 6 Закону положенням, що науковий (науково-педагогічний) працівник, незалежно від наявності у нього наукового ступеня або вченого звання, може призначатися науковим керівником наукового (науково-технічного) проекту;

4) доповнити статтю 7 Закону обов'язками наукової установи щодо утримування, зберігання та розвитку дослідницької інфраструктури; забезпечення відкритого доступу до результатів наукових досліджень, оптимізованих дослідницьких даних (FAIR-даних) та наукових публікацій, а також можливості перевірки та повторного використання опублікованих результатів наукових досліджень. Також статтю доповнено новою частиною, в якій науковій установі (закладу вищої освіти) надано право відбирати на конкурсних засадах докторів філософії/докторів мистецтва для проведення ними як постдокторантами визначених відповідними науковими установами (закладами вищої освіти) наукових досліджень;

5) доповнити Закон новою статтею 12¹ в якій надано визначення суб'єктів дослідницької інфраструктури, зазначено мету створення Реєстру дослідницької інфраструктури та інформацію, що має міститися у регламенті доступу до об'єкту (об'єктів) дослідницької інфраструктури; визначено види дослідницької інфраструктури (локальна, розподілена та віртуальна), а також зобов'язання суб'єктів дослідницької інфраструктури державної та комунальної форми власності;

6) уточнити статтю 13 щодо розширення завдань центру колективного користування науковим обладнанням;

7) у статті 14 Закону уточнити на який термін і ким надається статус національного наукового центру, прописано, що порядок, критерії та умови

надання, позбавлення та подовження дії статусу національного наукового центру, визначаються Положенням про національний науковий центр, що затверджується Кабінетом Міністрів України. Разом з тим визначено завдання та органи управління національного наукового центру;

8) у статті 15 Закону визначити, що фінансова підтримка наукової і науково-технічної діяльності державних ключових лабораторій здійснюється за рахунок грантової підтримки Національного фонду досліджень, інших державних коштів, фондів підтримки наукової і науково-технічної діяльності, міжнародних наукових програм і грантів, спонсорських внесків, інших джерел, не заборонених законодавством, та коштів сторін – учасників такої лабораторії;

9) у статті 20 Закону уточнити функцію Національної Ради України з питань розвитку науки і технологій, що передбачає підготовку пропозицій щодо утворення, діяльності та розвитку дослідницької інфраструктури;

10) у статті 24 Закону розширити діяльність ради молодих вчених, зокрема як невід'ємної частини громадського самоврядування;

11) доповнити статтю 45 Закону новим зобов'язанням держави щодо «впровадження принципів відкритої науки, зокрема прозорості, контролю, відкритого доступу, відкритого рецензування, відтворюваності, рівності можливостей, відповідальності, взаємної поваги, підзвітності, гнучкості, сталості, інклюзивності, співробітництва та комунікації»;

12) у статті 57 Закону уточнити, що державне замовлення на найважливіші науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію формується у вигляді переліку, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, за результатами проведення конкурсного відбору у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, шляхом введення в дію рішення відповідної конкурсної комісії наказом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності тощо.

Таким чином, за результатами розгляду пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи підготовлено порівняльну таблицю законопроекту до другого читання, яка містить 138 пропозицій і поправок народних депутатів України, з яких відхилено 35 пропозицій, враховано 74 пропозицій, враховано частково 23 пропозиції, враховано редакційно 6 пропозицій.

Підкомітет з питань науки та інновацій на своєму засіданні 04 квітня 2025 року розглянув порівняльну таблицю з пропозиціями та поправками до проекту Закону України реєстр. № 10218 та запропонував Комітету за результатами його розгляду прийняти в другому читанні та в цілому.

Заслухавши інформацію голови підкомітету з питань науки та інновацій Комітету Колюха В.В., народного депутата України – члена Комітету Кириленка І.Г., та обговоривши положення законопроекту, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 3 частини першої статті 123 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених» (реєстр. № 10218 від 06.11.2023) за результатами його розгляду прийняти в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

2. Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити голову підкомітету з питань науки та інновацій Комітету Колюха В.В.

Голова Комітету



Сергій БАБАК